

Hvad sker der i kirken

PRÆDIKANTLISTEN

Alle gudstjenester begynder kl. 10.30 medmindre andet er angivet.

APRIL

Søndag den 27. *Konfirmation, begge præster*

MAJ

Søndag den 4. *Mikkel Wold*

Søndag den 11. *Mikkel Wold*

Fredag den 16. *Mikkel Wold*

Gudstjeneste 19.30 *Mikkel Wold*

Søndag den 18. *Mikkel Wold*

Søndag den 25. *Mikkel Wold*

Torsdag den 29. *Susanne Freddin Skovhus*

Kristi Himmelfart *Susanne Freddin Skovhus*

JUNI

Søndag den 1. *Susanne Freddin Skovhus*

Søndag den 8. *Mikkel Wold*

Pinsedag *Mikkel Wold (Garnisons Kirke)*

Anden pinsedag *Helene Reingaard Neumann*

Søndag den 15. *Mikkel Wold*

Søndag den 22. *Mikkel Wold*

Søndag den 29. *Mikkel Wold*

JULI

Søndag den 6. *Mikkel Wold*

Søndag den 13. *Susanne Freddin Skovhus*

Søndag den 20. *Susanne Freddin Skovhus*

Søndag den 27. *Susanne Freddin Skovhus*

AUGUST

Søndag den 3. *Mikkel Wold*

Søndag den 10. *Mikkel Wold*

Søndag den 17. *Mikkel Wold*

Søndag den 24. *Susanne Freddin Skovhus*

Søndag den 31. *Ejgil Bank Olesen*

SEPTEMBER

Søndag den 7. *Mikkel Wold*

Søndag den 14. *Mikkel Wold*

Søndag den 21. *Susanne Freddin Skovhus*

SOMMERKONCERTER

Tirsdag den 5. august kl. 20
Vibeke Astner, orgel, gratis adgang

Tirsdag den 12. august kl. 20
Niels Schultz Hansen , fløjte og Søren Rasmussen , orgel, gratis adgang

Tirsdag den 19. august kl. 20
Cæcilie Balling, violin, gratis adgang

Tirsdag den 26. august kl. 20
Anne Kirstine Mathiesen , orgel, gratis adgang

FOREDRAG OG UDFLUGTER

Torsdag den 1. maj kl. 19.30
Prof. em. Per Øhrgaard:
DET NATIONALE OG SAMMENHOLDET.

Onsdag den 14. maj kl. 19.30
MENNESKER OG KRIG.
ET FØRSTEHÅNDSINDTRYK.
Ulla Müller, Direktør United Nations Population Fund, nordisk repræsentationskontor.

Mandag den 26. maj kl. 19.30
Tidl. direktør i Udenrigsministeriet
Friis Arne Petersen
"RUSLANDS ANGREBSKRIG MOD UKRAINE OG UDSIGTERNE FOR EUROPA I EN FORANDRET VERDEN"

DEN KRISTNE TRO

Torsdag den 24. april kl. 19.30

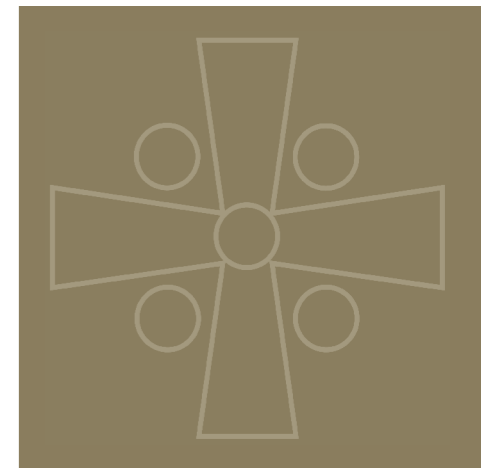
Onsdag den 21. maj kl. 19.30

Torsdag den 19. juni kl. 19.30

MENIGHEDSUDFLUGT

Menighedsudflugt 6. september,
indledende foredrag 28. august 19.30

Kirkebladet redigeres af præsten · Layout, illustrationer og foto: www.lindbjerggrafik.dk · Tryk: Degn Grafisk

Nyt fra FREDERIKS KIRKE

APRIL – AUGUST 2025

ADRESSER OG TRÆFFETIDER

FREDERIKS KIRKE, Marmorkirken
Frederiksgade 4, 1265 København K
Kirken er åben mandag-torsdag samt
lørdag 10-17, fredag og søndag 12-17
HJEMMESIDE: marmorkirken.dk

PRÆST
Sognepræst Mikkel Wold
Mikkel Wold træffes telefonisk mandag,
torsdag og fredag kl. 12-13 samt torsdag
tillige 17.30-18.30 på 33 15 37 63
for aftaler om kirkelige handlinger og
samtaler.
Mail: mikkel-wold@marmorkirken.dk
Privat 33 12 00 12

PRÆST (25%)
Susanne Freddin Skovhus
Træffes efter aftale. Mandag fredag.
Tlf. 2367 4237 mail: sus@km.dk

KORDEGNEKONTORET
(fælles kontor for Garnison og
Marmorkirken)
Sct. Annæ Plads 4, 1250 København K
Kordegnekontoret er åbent ma-to 9-13,
to tillige 16-18, fre 9-12.
Tlf. 33 91 27 06
KORDEGN: Sahra Louise Lindeberg,
sll@km.dk.

ORGANIST
Jens Kaas træffes alle hverdage 8-9
på tlf. 26 29 18 83

KIRKETJENERE
Anne Lind Sorth
Kirsten Sonne Pedersen
Dorthe Kathinka Rasmussen
Per Semma
Simon Palmer
Træffetid i kirken ma-to mellem
11 og 12 på 61 62 03 01

MENIGHEDSRÅDETS FORMAND:
Bente Dahl mail@bentedahll.dk

KIRKEBLADET
redigeres af sognepræst Mikkel Wold

INDHOLD

- Side 2 Nyt i noter
- Side 3 Koncerter og foredrag
- Side 4-5 Biskoppen utilfreds med det...
- Side 6 Korn
- Side 7 Håbet og viljen
- Side 8 Hvad sker der i kirken

Nyt i noter

BRUG AF MESSEHAGEL ÆNDRES EN SMULE

Fra og med pinsedag vil præsterne – i første omgang som et forsøg – undlade brug af messehagel i begyndelsen af gudstjenesten. Først i forbindelse med altergang vil det blive benyttet som hidtil. Vi mener, det vil skabe lidt mere ro i gudstjenesten, og ”vi” er i dette tilfælde præster og menighedsråd. Vi modtager gerne reaktioner fra menigheden om ændringen i praksis.

TURISTER

Vi har med stor sandsynlighed det største antal turister nogensinde i Marmorkirkens historie. Via en tæller kan vi se, hvor mange turister, der besøger kirken i åbningstiderne, og der kommer hver dag mellem 1.000 (vinter) og knap 6.000 turister (august) ind og ud ad kirkens døre. På årsbasis lander det på over en million besøgende, og dermed er Marmorkirken sandsynligvis landets mest besøgte kirke. På vinterdage med regn og måske endda snesjap giver det en del ekstra rengøring, men ellers foregår turisternes besøg med forbløffende lidt besvær, det store tal taget i betragtning. Der er stort set aldrig affald efterladt i kirken.

STATISTIK

Nu vi er ved tallene, så er årets indberetning til Københavns Stift sendt ind. I 2024 var der i Marmorkirken 58 børn, der blev

døbt (og 2 voksne), 25 konfirmander, 22 par blev viet, og der var 17 bisættelser og begravelser fra kirken. Der blev afholdt 18 koncerter, og så var der ved årets udgang 3623 beboere i sognet. Medlemsprocenten er nogenlunde pæn for et bysogn: 59,4%.

PORTICUS

I løbet af sommeren vil der ske nogle reparationsarbejder af det tag, der dækker over hovedindgangen – porticus. Det betyder, at indgangen til kirken i en periode rykkes frem til den midterste af de tre døre ud mod Bredgade-siden.

FOREDRAG OM SAMFUND OG KRISE

I Marmorkirken sætter vi ofte fokus på samfundsspørgsmål. Det gør vi ikke mindst fordi vi gerne vil medvirke til at nuancere de mest påtrængende og for tiden angstskabende spørgsmål i tiden. Ikke fordi kirken skal være en nyhedsformidler, men når samtidens kriser skaber meget angst, er nuancerede oplysninger – til forskel fra overskrifternes og mange nyhedsmediers sensationstrang og deraf følgende mangel på nuancer - en vigtig del af den trøst og grundlag for det vove-mod, man ikke må miste.

KONCERTER OG FOREDRAG

FOREDRAG

Torsdag den 1. maj kl. 19.30
Prof. em. Per Øhrgaard:
DET NATIONALE OG SAMMENHOLDET.

Onsdag den 14. maj kl. 19.30
Ulla Müller, Direktør United Nations Population Fund, nordisk repræsentationskontor:
MENNESKER OG KRIG. ET FØRSTE-HÅNDSINDTRYK.

Mandag den 26. maj kl. 19.30
Tidl. ambassadør og direktør i Udenrigsministeriet Friis Arne Petersen:
RUSLANDS ANGREBSKRIG MOD UKRAINE OG UDSIGTERNE FOR EUROPA I EN FOR-ANDRET VERDEN

DEN KRISTNE TRO

Gennemgangen af kristendommens grundbegreber er nu nået til en detaljeret gennemgang af den trosbekendelse, der siges i kirken hver søndag. Gennemgangen ved sognepræst Mikkel Wold fortsætter således:
Torsdag den 24. april kl. 19.30
Onsdag den 21. maj kl. 19.30
Torsdag den 19. juni kl. 19.30

SOMMERKONCERTERNE

i august sker også i år på tirsdage kl. 20, gratis adgang.

Tirsdag den 5. august
VIBEKE ASTNER, ORGEL

Tirsdag den 12. august
NIELS SCHULTZ HANSEN,
FLØJTE OG SØREN RASMUSSEN, ORGEL

Tirsdag den 19. august
CÆCILIE BALLING, VIOLIN

Tirsdag den 26. august
ANNE KIRSTINE MATHIESEN, ORGEL

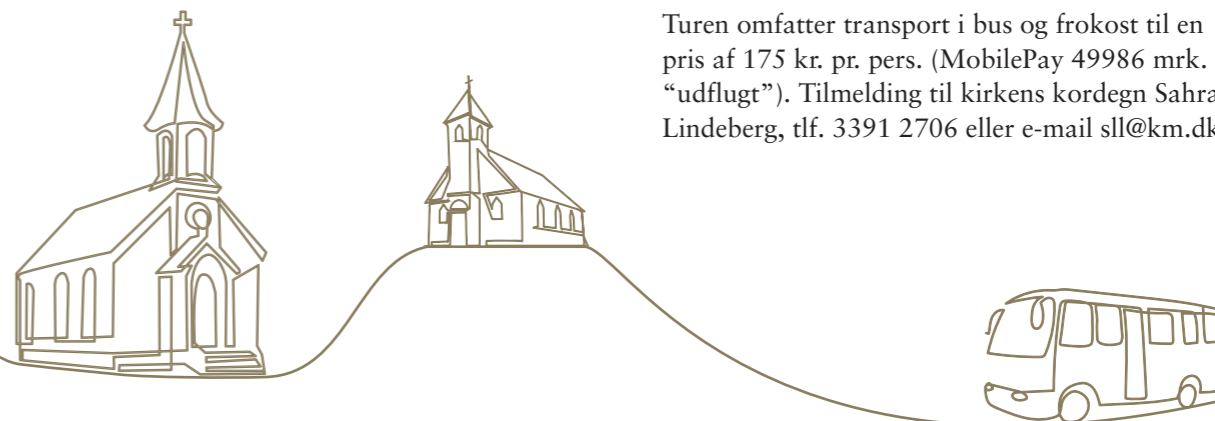
Nærmere program: *Se hjemmesiden*

MENIGHEDSUDFLUGT

Menighedsrådet inviterer igen i år på en udflugt lørdag den 6. september kl. 9-17. Turen går til nogle af den middelalderlige Hvide-slægts kirker på Sjælland. Vi skal besøge Fjenneslev og Bjerne samt slægtens gravkirke Sorø klosterkirke.

Som optakt til turen vil kirkeværge og historiker Jens Vindekilde torsdag den 28. august kl. 19.30 fortælle om slægtens betydning i 1100-tallets Danmark og give en uddybning af spørgsmålet ”hvem byggede egentlig middelalderens kirker?”.

Turen omfatter transport i bus og frokost til en pris af 175 kr. pr. pers. (MobilePay 49986 mrk. ”udflugt”). Tilmelding til kirkens kordegn Sahra Lindeberg, tlf. 3391 2706 eller e-mail sll@km.dk.

Biskoppen utilfreds med det redigerede skriftsted

Det er ogsaa Pastor Brandt, der har valgt de udvendigt anbragte Skriftsteder, hvilket jeg ønsker bemærket, da jeg ikke billiger Forkortelsen af det Skriftsted, der staar ud til St. Kongensgade.”

Sådan skrev biskop Frederik Nielsen i 1904 til arkitekt Ferdinand Meldahl, som havde været arkitekt på byggeriet af Marmorkirken. Da kirken blev færdiggjort 10 år tidligere, var Frederik Nielsen professor i teologi ved Københavns Universitet. Han afløste Vartov-præsten Carl Joakim Brandt som kirkelig rådgiver for Marmorkirkens bygherre, C. F. Tietgen, da Brandt døde i 1889.

Men skriftstedet på kirken ud mod St. Kongensgade ville biskoppen ikke tage ansvaret for. Og hvad er det nu der står?

Der står: “Jesus er sandheden og livet.” De små ord “er” samt “og” er sat kreativt op med meget mindre bogstaver end de øvrige.

Blandt Rigsarkivets papirer findes et brev fra den 9. juni 1893, som fortæller, at det ikke kun var Ålborg-bispen Frederik Nielsen, som ikke billigede teksten på kirkemuren. Brevet i Tietgens arkiv er fra Niels Peter Olafsen og er med højagtelse og ærbødigst stilet til “Hr. Geheimeetatsraad Tietgen, Storkorsridder af Dannebrog”.

Det er ikke lykkedes at opspore, hvem Niels Peter var, men han fremstiller sin protest med sikkerhed og overbevisning. Han skriver:

“Højtærede Hr. Geheimeetatsraad F. Tietgen. Da den smukke Kirke på Frederikspladsen står i Begreb med at blive fuldført, må det være mig tilladt at henlede Hr. Geheimeetatsraadens Opmærksomhed på en lille Unøjagtighed, som findes udvendig på Kirken lige over Indgangsporten. Ud på den mod Store Kongensgade vendende Side findes der anført et Skriftsted efter Johannes 14, 6. vers, men desværre på Grund af Mangel på Plads er kun en Del af vedkommende Vers blevet optegnet og uheldigvis netop uden det allervig-

tigste Ord, hvorpå så at sige hele vor Kristentro hviler.

Verset lyder således: “Jesus siger til ham (Thomas): Jeg er Vejen og Sandheden og Livet; der kommer ingen til Faderen uden ved mig.”

Det er Ordet: Vejen, som er udeladt, thi det er ad Jesu-Vej, at vi kunne komme til Sandheden og Livet.

Vejen er trang, fordi vi skulle opgive vort eget Jeg, vor Selvished, Egenwillien, det er et Lydigheds Forhold, der fordres af os Mennesker og at vi fuldtud skulle adlyde Jesus.

Endvidere er Vejen trang, fordi Vejen er banet alene af Jesus. Vi kunne ikke rose os af at have hjulpet med til at bane Vejen, ejheller kunne vi bryde af fra Vejen på et eller andet Sted, hvor det måtte behage os. Nej, vi skulle gå fuldtud den af Jesus banede Vej.

Fremdeles er Vejen trang, fordi den er den eneste Vej som findes og som alene kan føre os til Frelse.

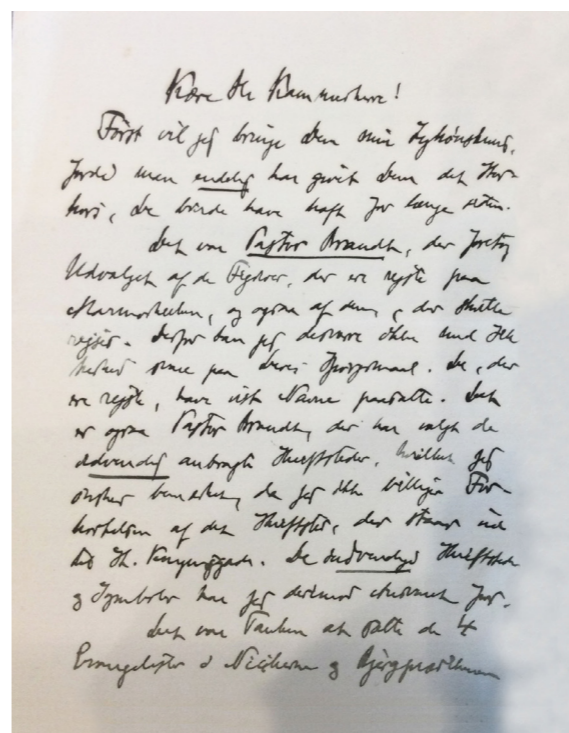
Målet for vor Vandring på Vejen er, som Jesus siger, Sandheden og Livet, hvilket er de to Ting, som ville blive skænkede os Mennesker, såfremt vi ville vandre ad Jesu Vej.

Sætningen burde altså hedde således: Jesus er Vejen og Sandheden og Livet, eller Jesus er Vejen og Sandheden eller Jesus er Vejen og Livet, men i hvert Tilfælde må Ordet Vejen med.

Idet jeg håber klart at have fremstillet Grundene til min Indsigelse mod den nuværende Skrift på Kirkemuren, beder jeg Hr. Geheimeetatsråden opfatte denne lille Indsigelse som en bedre Hjælp for vore Medmennesker at kunne forstå, at det alene er Vejen, nemlig den af Jesus fremsatte, som fører til Sandheden og Livet d.e. evige Liv.

Med højagtelse ærbødigst Niels Peter Olafsen.”

Vi ved ikke, om Tietgen svarede brevskriveren, og hvad han i givet fald har svaret. Men indskriften på kirken blev ikke ændret – og heller ikke,

da biskop Frederik Nielsen skrev til arkitekt Meldahl om sin misbilligelse af den måde, skriftstedet var ændret på.

Som kirkelig rådgiver for den indvendige indretning af Marmorkirken fik Frederik Nielsen et nært forhold til Ferdinand Meldahl. Det var i første række de to, som kommunikerede om kirkens indretning og udsmykning.

Frederik Nielsen blev teolog i 1877 med kirkehistorie som hovedfag, og i 1879 erhvervede han sig også en teologisk doktorgrad. Han var en af de mest vidende inden for sit fag. Efter en periode som professor ved Københavns Universitet, blev han i 1900 biskop i Ålborg og fire år senere biskop over Århus Stift.

Det var således Frederik Nielsen, som fandt ud af, hvordan den store indskrift fra Johs. Evang. 17,3, som løber hele kirkerummet rundt, skulle

udformes. Der var overvejelser om, at indskriften “Men dette er det evige Liv, at de kende dig, den eneste sande Gud, og den, du udsendte, Jesus Kristus.” skulle indledes med “Og” i stedet for “Men”. I de senere bibeloversættelser, er det blevet til “Og”. Frederik Nielsen pegede på, at denne ændring nok ville ske. Han var en varm tilhænger af vennen, provst og senere biskop Thomas Skat Rørdams bibeloversættelse og arbejdede for, at den skulle autoriseres. Og heri er ordet “Men” udskiftet med “Og”. Han valgte dog alligevel at holde sig til den gældende autoriserede oversættelse.

Derimod fik han ændret et forslag om, at henvisningen til bibelverset, nemlig Joh. Evang. 17,3, skulle stå i midten over alteret. I stedet ønskede han på den plads Alfa og Omega-symbolet. Han tegnede også udformningen i brevet til Meldahl.

Frederik Nielsen fik dog ikke alle sine anbefalinger opfyldt. Han synes ikke, man skulle have et enkelt kors over alteret, men et krucifix. Alternativt pegede han på et maleri, og som motiv foreslog han lignelsen fra Mathæus 13.45:

“Fremdeles er det med Himmeriget ligesom med en købmand, der søgte efter skønne perler; og da han havde fundet en meget kostbar perle, gik han hen og solgte alt, hvad han havde, og købte den.”

Måske tænkte den gode biskop, at kirkegængerne godt måtte mindes om, at Tietgen havde satset alt og nær havde sat hele sin økonomi over styr for at bygge perlen, Marmorkirken.

Men det endte alligevel med det kors, som vi kender så godt, og som arkitekt Holger Garde tegnede.

Erik Jensen

Korn

“Den moderne materialisme ligner den gamle afgudsdyrkelse, og verden har aldrig nogen sinde haft så mange guder og idoler som idag.”

Ernesto Cardenal, katolsk teolog

“Loven siger: Gør denne gerning! – og den bliver aldrig gjort. Nåden siger: Tro denne person! – og straks er alting gjort.”

Luther

“Du kan ikke forhindre fuglene i at flyve over dit hoved, men du kan forhindre dem i at bygge rede i dit hår.”

Luther

“Djævelens mest durkdrevne list er at få os til at tro, at han ikke er til.”

Baudelaire, fransk digter

“Verden består ikke af 100 procents kristne og 100 procents ikke-kristne. Der er mennesker (og der er ikke så få af dem), som ganske langsomt er på vej til ikke at være kristne længere, men som stadig kalder sig ved kristennavnet. Nogle af dem er præster. Og så er der andre mennesker, som gankse langsomt er ved at blive kristne, skønt de endnu ikke kalder sig det.”

C.S.Lewis, engelsk videnskabsmand

“Gud skabte mennesket i en art modsigelse: som endelige væsener ud af evigheden. Derfor kan intet uden Gud nogen sinde håbe på at tilfredsstille de dybe længsler i den menneskelige psyke. Ikke militær styrke eller umættelig ambition, ej heller jordisk ejendom eller ryggesløs og utilregnelig politisk magt, ej heller en materiel velstand..”

Desmond Tutu, biskop i Sydafrika

“Gudsfor nægtelse turde være det skabtes bedste vittighed til dato.”

Jacob Paludan, dansk forfatter

“..vi må ikke gå i stå, så at vi mene, at vi har hørt [Guds røst]; det nytter ikke at have hørt, men at høre; thi kun dette at høre og altid høre Herren fører til at følge.”

Otto Møller, dansk teolog.

“Kærlighed kan ikke bevises. Hverken ord, kærtegn eller forsikringer beviser noget. Tvivler man, kan alle ydre kendetegn bortforklares. De kan alle være falske. Kun troen véd, om de er det. Deraf følger ikke at troen er usikker. Dens sikkerhed er blot af en anden art end den, der skyldes beviser”

Knud Hansen, tidl. forstander for Askov højskole

“Det store udbrud af irrationalisme i første halvdel af det tyvende århundrede vidner om den tilstand af latent vanvid, som rationalismen har påført verden ved at nedbryde religioner og myter, der havde en generel mening.”

Denis de Rougemont, schweizisk forfatter

“Jeg har ikke gjort, hvad Gud ville have mig til, det står fast. Tværtimod, jeg har hele tiden bare drømt om, hvad jeg ville have af Gud..”

Leon Bloy, fransk forfatter

“Som teologer skal vi tale om Gud. Men vi er mennesker, og som sådan kan vi ikke tale om Gud. Vi skal være begge del - vort kan og vort kan-ikke - bevidst og netop dermed give Gud æren.”

Karl Barth, tysk/svejtsisk teolog

“Hjertet har sine grunde, som fornuften ikke kender, det ser man af tusind ting. Jeg mener, at hjertet fra naturens side elsker det altomfattende væsen og ligeså sig selv, alt efter hvem af dem, det giver sig hen til og det forhærder sig mod det ene eller det andet efter valg...er det fornuften som får dig til at elske dig selv?”

Blaise Pascal, fransk filosof,

Håbet og viljen

Når det i den bibelske skabelsesberetning siges til mennesket, at de skal herske over “havets fisk, himlens fugle, alle de vilde dyr og alle krybdyr, der kryber på jorden” kan man ikke læse det som et carte blanche til at mennesket skal gøre med naturen, hvad det vil. Det ligger jo i hele bibelens menneskeopfattelse, at mennesket står til ansvar over for Gud, at det som skabt væsen skal leve af det, som skaberen har bestemt, det skal leve af, og at mennesket er fuldt og helt afhængigt af det, Gud skaber.

Som bekendt er det ikke gået så godt med den betrøelse at forvalte skaberværket. Helt galt går det for alvor, når mennesket får den overbevisning, at naturen er til ubegrænset rådighed. Den misforståelse indtræder fra det tidspunkt, hvor mennesket afskaffer Gud, og hvor sansningen af naturen som hellig fordufter.

Men naturen er stadig hellig, også selv om mennesket har glemt det. Den er hellig i den forstand, at det er en forbrydelse ikke at agte den. En civilisation må agte på det hellige og den må agte på naturen, hvis den vil vedblive at være en civilisation. Det samfund, i hvilket intet er helligt, bliver en rå affære.

Sammen med nødvendigheden af at genfinde sansningen af det hellige står nødvendigheden af at genfinde sansningen af skønheden. Talen om skønheden er et opgør med den forstandsstyrede tænkemådes begrænsning. Skønheden er udtryk for en erkendelse og en sansning, som er over den rationelle og den fornuftsbarne. Skønheden er udtryk for ånd.

I Dostojevskijs “Idioten” spørger ateisten Hippolyt den barnligt troskyldige fyrst Mysjkin: “Sig mig, fyrste, er det ikke Dem, der engang har sagt, at “skønheden” vil frelse verden? Mine herrer – fyrsten påstår, at skønheden vil frelse verden! Og jeg påstår, at han har så skønne tanker af den grund, at han er forelsket... Hvad er

det for en skønhed, som vil frelse verden?” Ateisten Hippolyt er lige så åndløs som den moderne homo oeconomicus.

Så hvad kan vi gøre? Vi skal handle, og vi skal i vores handlen huske Einsteins ord: “Et problem kan ikke løses ved den tankegang, der har skabt problemet”. Vi er nødt til at lede efter nye veje. Vi kan ikke fortsætte, som hidtil. Talen om håb holder ikke, hvis vi ikke samtidigt kan se virkeligheden i øjnene. Det er ikke tilstrækkeligt at tale om håb i generelle vendinger. Det vil bare forårsage endnu dybere fortvivlelse, hvis optimismen ikke matcher virkeligheden. Vi kan lære af fortiden og forsøge at opgive nogle af de sindssyge elementer i de dele af vores tankesæt, der har tolereret udnyttelsen af naturen.

Og så kan vi holde navnlig ét forhold op for vores øjne, én ting, der alt for ofte glemmes, og som hensætter mange i apati: Verden kan ændres, hvis vi vil have den ændret! Vi behøver ikke være slaver af en menneskeskabt illusion om en nødvendighed, der ser vækst og den markedsstyrede økonomi som de eneste redskaber i samfundet. Vi har stadig friheden til at afgøre os for, om vi vil vælge pengenes magt eller overlevelsen.

Det valg har allerede mange yngre gjort. De leder efter veje og visioner for en bedre verden. I 2018 spurgte en professor sine studerende i klimatologi på Københavns Universitet, hvorfor de havde valgt dette emne som deres studie. Svaret fra dem alle var: Fordi vi vil lave forandringer for en bedre verden. Et sådant svar ville ikke have været muligt blot få år forinden, sagde professoren. I dag er mange i den yngre generation optaget af mere end deres egen karriere, de er ikke længere bange for at blive kaldt naive eller blåøjede, hvis de forsøger at gøre verden til et bedre sted. Der er håb, hvor der er vilje, og der er vilje, hvor der er håb.

(Forkortet og bearbejdet kapitel fra Mikkel Wolds bog “Pengene eller livet” (2024)